

พุมเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม

Phumriang: Community's Context, Economic Base, and Cultural Capital

สมเจตน์ ผิวทองงาม¹ และคณะ²⁻⁶

Somchat Phiutongnam et al

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งตอบคำถาม 3 ประเด็น คือ 1) บริบทชุมชนพุมเรียงในภาวะการณ การเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร 2) ฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมเป็นอย่างไร และ 3) ทั้ง 2 ประเด็นข้างต้นส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและความสงบสุขของชุมชนอย่างไร พื้นที่วิจัย คือ ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ สันทนา จัดเวทีชุมชน สันทนากลุ่มเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการสังเคราะห์ข้อมูลได้ ผสมผสานข้อมูลจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

---

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์กลุ่มวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²อาจารย์จิรวรรณ ศรีหนูสุด อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³อาจารย์วนิษา ดิคำ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

⁴นางสาวจันจิรา เศรษฐพลอย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

⁵อาจารย์อัมพวรรณ หนูพระอินทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

⁶นางสาวนิทัศน์ ไหมจ้อย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า บริบทชุมชนพุมเรียงในภาวะการณเปลี่ยนแปลงบริบทด้านสภาพกายภาพของชุมชน ในอดีตพุมเรียงเคยเป็นเมืองท่าสำคัญและเป็นศูนย์กลางของการปกครอง ด้านสังคมวัฒนธรรมทั้งชาวไทยพุทธชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสและมีความใกล้ชิดกับวัดและมีศรัทธาอย่างยิ่ง ด้านเศรษฐกิจ/อาชีพเมื่ออยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้เปลี่ยนเป็นทำนาทำไร่และทำสวนปาล์มน้ำมัน ด้านการเมืองการปกครอง/โครงสร้างอำนาจ พุมเรียงได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 วัฒนธรรมการปกครองเชิงอำนาจเกี่ยวข้องกับระบบอุปถัมภ์ ด้านการพึ่งพาตนเองของชุมชน ดำรงชีวิตด้วยวิถีการผลิตทางเกษตรและการประมง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจุบันการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการมีการพัฒนาให้ดีขึ้นตามลำดับ ด้านสภาพปัญหาของชุมชน มีปัญหาสำคัญ ได้แก่ การบุกรุกทำลายพื้นที่สาธารณะ งานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สภาพแวดล้อมและยาเสพติด ฐานเศรษฐกิจ ซึ่งแต่เดิมชุมชนมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์แต่ปัจจุบันลดน้อยลง ทรัพยากรบุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นกำลังการผลิต กลุ่มวัยพึ่งพิง และกลุ่มวัยศึกษาเล่าเรียน กลุ่มที่เป็นกำลังการผลิตมีความสำคัญต่อฐานเศรษฐกิจอย่างยิ่ง มีทั้งที่ทันสมัย สมสมัย และควรต่อยอด ส่วนศาสตร์และเทคโนโลยีจากภายนอกได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาผสมผสานกับแรงคนทำให้ผลผลิตมีปริมาณเพิ่มขึ้น ด้านสุขภาวะของผู้คนและชุมชน ปัจจุบันต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยง ส่วนปัจจัยและข้อจำกัดเกี่ยวกับการขยายฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาพการคมนาคม การสาธารณูปโภคและการสาธารณสุข อำนาจและฐานอำนาจในชุมชนยังเกี่ยวข้องกับบารมีที่เกิดจากการเป็นคนดี และแหล่งอบายมุขและสิ่งเสพติดสำหรับด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแทบทั้งสิ้น ฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน แม้ว่า บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรมจะเป็นจุดแข็งของชุมชนพุมเรียง แต่เนื่องจากกาที่ผู้คนถูกรอบงำด้วยระบบทุนนิยมทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและความสงบสุขของชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้คนในชุมชนจะต้องหันมาร่วมกันเพื่อพัฒนาบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ในด้านต่าง ๆ

คำสำคัญ : พุมเรียง บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม

Abstract

This research aimed to answer 3 questions: 1) how context of Phumriang community is in changing condition, 2) what economic based, and cultural capital are, and, 3) how the above mentioned points do effect to community's development and peaceful living. This research was conducted in Phumriang sub-district, Chaiya district, Surat Thani Province by using qualitative research methodology based on participatory research. The data were collected and analysed by observation, interview, conversation, community forum, and group discussion. Data were synthesised by mixing method from participatory research method.

The result showed that Phumriang community was an important seaport, and a centre governance of the area. The community was multi-cultures. Its members were Buddhist, Moslem, and Chinese where senior system pay an important role with a closed relation to temples and mosque. The community relied mainly on capitalist economy in shrimp farming, and oil palm farm. Since 1999, Pumriang became municipal district administrative which infrastructures showed more improvement, while feudal system paid an important role. The community relied on self established by doing farming, and fishing. Unfortunately, some of community members invaded public area, public utility, public assistance, environment, and event addicted to drug. From economic based point of view, the resources of the community were less than before. Its human resources mainly based on working population where dependency, and students were also among them. In addition, local wisdoms were still available in 3 conditions: out of date, up to date, while some had abilities to be improved. The community had added technology along with its labours to improve productivity. Unluckily, its members health were in

higher risk condition. Apart from these, the community still have some factors and limitations to increase its economic based such as transportation, public utility, and public health. However, those who influence the community are righteous people, where gamblers, and drug addict were increasing. Cultural capital of the community had been totally changed. Economic based, and cultural capital were still the strength part of the community while obstructed by capitalism, the community neither developed enough nor stay peacefully. Therefore, the community needed to join together to turn into self sufficiency development based on the community abilities.

Keywords: Phumriang, Community's Context, Economic Base, Cultural Capital

ความนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504 - 2509) เป็นต้นมา ซึ่งประเทศไทยใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติโดยมุ่งเน้นที่จะเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมและส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนเป็นพิเศษอีกทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเช่นการคมนาคมขนส่งการพลังงานและการชลประทาน ฯลฯ เพื่อให้มีส่วนสนับสนุนการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ได้ทำให้อัตราการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรายได้รายหัวต่อบุคคลเพิ่มสูงขึ้น มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศในขณะเดียวกันได้ก่อปัญหาอื่น ๆ ตามมาหลายประการ เช่น การเน้นที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมมากเกินไปทำให้ความเจริญเติบโตระหว่างเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างไม่สมดุลชาวบ้านในชนบทมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้นจนกลายเป็นความขัดแย้งตามมา

ถือว่าเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างรุนแรงอีกทั้งส่งผลกระทบต่อในวงกว้างระดับประเทศและระดับโลก เช่น วิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ก็เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่แพร่กระจายไปทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย

ไม่มีใครปฏิเสธได้เลยว่า สภาพการพัฒนาประเทศแนวใหม่ได้ทำให้ชุมชนตกอยู่ภายใต้กระแสการพัฒนาที่ถูกครอบงำด้วยเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีอย่างเต็มที่ กระแสดังกล่าวนี้ดูเหมือนทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เห็นได้จากการผลิตทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดการแก่งแย่งทรัพยากรระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ผลก็คือกลุ่มนายทุนพ่อค้านักการเมืองและเครือข่ายได้ผลประโยชน์มหาศาลมีความมั่งคั่งและมีอำนาจที่นำไปสู่ความสำเร็จในการผลิตขยายใหญ่โตมีกลุ่มเครือข่ายโยงใยทั้งภายในและภายนอกชุมชนอย่างกว้างขวางในขณะที่ชาวบ้านหรือราษฎรธรรมดาซึ่งส่วนมากด้อยกว่ากลุ่มแรกในทุกด้านไม่มีศักยภาพและเครือข่ายที่จะช่วยให้ครอบครัวอยู่รอดยังคงดำรงชีวิตด้วยระบบเศรษฐกิจพอยังชีพโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในแผ่นดินแบบดั้งเดิมซึ่งถ่ายทอดกันมาเลี้ยงตนเองและครอบครัวกลุ่มชาวบ้านที่ว่านี้ตกอยู่ในสภาพที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนพ่อค้านักการเมืองและเครือข่าย มีหน้าที่ซึ่งถูกกลุ่มดังกล่าวแย่งยึดเอาทรัพยากรทั้งที่เป็นของส่วนรวมและของส่วนตัวในชุมชนไปเป็นของตน ทำให้ทรัพยากรนับวันแต่จะร่อยหรอลงไปเรื่อย ๆ จึงเกิดช่องว่างระหว่างคนสองกลุ่มมากขึ้นทุกที นอกจากนี้การพัฒนาแนวใหม่ยังส่งผลต่อการทำลายสภาพแวดล้อมระบบนิเวศและวัฒนธรรมอันดีงามจนมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตและความสงบสุขของผู้คนและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Chuan Petkeaw and Groups, 2013) สภาพการณ์ดังที่กล่าวมาแล้วยังคงปรากฏให้เห็นเด่นชัดในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยไม่เว้นแม้กระทั่งชุมชนเล็ก ๆ ชุมชนหนึ่งคือชุมชนพุมเรียงอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พุมเรียงเป็นชุมชนหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ห่างจากตัวอำเภอลำปลายมาศไปทางทิศตะวันออกประมาณ 7 กิโลเมตร มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่บริเวณสันทรายชายฝั่งทะเลรอบ ๆ ปากคลองไชยาและคลองพุมเรียงในอดีตโดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ. 2329 - 2442 พุมเรียงเคยเป็นที่ตั้งของตัวเมืองไชยา ประวัติศาสตร์ความเป็นมามีมายาวนานตั้งแต่สมัยศรีวิชัย (ก่อนปี พ.ศ. 1893) เคยเป็นศูนย์กลาง

การปกครองการค้าขายกับต่างประเทศและเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ศาสนาเคย เป็นเมืองท่า และเป็นศูนย์กลางของไชยา มีบทบาทและความสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็น แหล่งชุมชนโบราณไชยาที่สำคัญ ปัจจุบันพุมเรียงมีผู้คนอาศัยอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมมีมากกว่า 300 หลังคาเรือนอยู่ร่วมกันเป็น กลุ่มริมคลองพุมเรียงปลูกบ้านติด ๆ กัน ภายในหมู่บ้านมีโรงสี สุเหร่า ท่าเรือ ร้านค้า ชาวบ้านนิยมเก็บเครื่องถ้วยชามลายครามเก่า ๆ ใส่ตู้โชว์ไว้แทบทุกบ้าน ส่วนชาวไทยพุทธ ตั้งบ้านเรือนถัดจากหมู่บ้านไทยมุสลิมไปทางทิศใต้โดยมีถนนกัน (Foundation of Thai Cultural's Encyclopedia, 1999) พุมเรียงเป็นแหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่โดดเด่น คือ ผ้าไหมพุมเรียงซึ่งมีชื่อเสียงของภาคใต้ เป็นดินแดนที่กำเนิดสวนโมกข์ซึ่งเป็นที่พักอาศัย ของพระนักปราชญ์คนหนึ่งของโลกนามว่าพุทธทาสภิกขุ ด้านยุทธศาสตร์และ การปกครองของตำบลพุมเรียงนั้น มีสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ที่เส้นรุ้งที่ 9 องศา 22 ลิปดา 50 พิลิปดาเหนือเส้นรุ้งที่ 99 องศา 15 ลิปดา 33 พิลิปดาตะวันออก พื้นที่ตำบลพุมเรียง อำเภอยาใจ จังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบไปด้วยชุมชน 9 ชุมชนมีพื้นที่โดยประมาณ 70 ตารางกิโลเมตร (รวมพื้นที่ในทะเล) ชุมชนอยู่ภายใต้การดูแลและบริหารงานเพื่อพัฒนา ในด้านต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลพุมเรียง ห่างจากที่ว่าการอำเภอยาใจ 7 กิโลเมตร และ ห่างจากศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี 62 กิโลเมตร มีอาณาเขตคือทิศเหนือเริ่มจากแนว คลองทรงและเส้นตัดจากปากคลองทรง (บรรจบคลองใหญ่) ไปทางตะวันออกจนถึง ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันออกเริ่มจากแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยไปจนถึงปลายแหลมชุย และพื้นที่อ่าวกันทุ่งจนถึงปากคลองพุมเรียง ทิศตะวันตกเริ่มจากแนวเขตคลองท่าตะเคียน และเส้นตัดจากปากคลองท่าตะเคียนไปจนถึงแนวคลองทรง ทิศใต้ติดอ่าวบ้านดอนตลอดแนว จนถึงปากคลองท่าตะเคียน ด้านลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบอยู่ตอนกลางของจังหวัด สุราษฎร์ธานีอยู่ระหว่างทิวเขาภูเก็ตกับฝั่งทะเลอ่าวไทยตั้งอยู่จุดเหนือสุดของ อ่าวบ้านดอนบริเวณปากคลองพุมเรียงใหญ่ มีสภาพเป็นที่ดอนจุดกึ่งกลางสูงกว่า ระดับน้ำทะเลประมาณ 10 เมตร พื้นที่ทางด้านตะวันออกตั้งแต่แหลมโพธิ์ คือ แหลมทรายเป็น แหล่งทรายที่เกิดจากการทับถมของสันทรายมาเป็นเวลานานจนเกิดเป็นป่าหาดทรายขึ้น สภาพภูมิประเทศเช่นนี้ทำให้ชุมชนพุมเรียงรวมตัวกันอยู่บริเวณคลองพุมเรียงและมีที่นาป่าโปร่ง ป่าแคระ ป่าชายเลน และมีชายหาดอยู่รอบ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบ

พุ่มเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม

อาชีพประมงขนาดเล็ก ทอผ้าไหม เลี้ยงปลาในกระชัง หอยแครง และกุ้งกุลาดำ ทำสวนทำไร่ (Janjira Kuaduang, 2005) ปัจจุบันการเข้ามาของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้ทำให้สภาพดังกล่าวเปลี่ยนแปลงทุก ๆ สิ่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิถีคิดแบบไทย วิถีชีวิตของคนในชุมชน การมีอยู่ของทรัพยากรท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชน ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็น ความสมบูรณ์ และความดั้งเดิมของชุมชนกำลังเสื่อมถอยและขาดหายไปเพราะ การพัฒนาประเทศด้วยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมและระบบเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนจนถึง โครงสร้างสังคมที่แต่เดิมเน้นความเป็นชุมชนและการพึ่งตนเองจนเกิดเป็นวัฒนธรรม แย่งชิงแข่งขันและเห็นแก่ตัว อันนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมายในชุมชนดังที่ปรากฏอยู่ใน ปัจจุบัน

ดังนั้น การศึกษาวิจัยชุมชนครั้งนี้จึงมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับบริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ ด้วยความเชื่อว่าสารดังกล่าวจะช่วยให้ผู้คน ชุมชนและนักพัฒนาได้เข้าใจรากฐานอันเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพราะสิ่งดังกล่าวเป็นทั้ง เนื้อหาและวิธีการศึกษาที่เป็นจุดแข็งซึ่งช่วยให้มองเห็นความเป็นจริงและมองเห็น ความสำคัญของชุมชน ช่วยให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาใช้เป็นเครื่องมือใน การตัดสินใจเพื่อการดำเนินการพัฒนาชุมชนบนเนื้อแท้ของความเป็นจริง โดยเล็งเห็นว่า ความเข้มแข็งของชุมชนมาจากอำนาจภายในชุมชนเป็นหลัก มิใช่อำนาจภายนอกเป็นตัวกำหนด หรือเป็นหลักในการพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งหาคำตอบจากคำถาม 3 ประเด็นคือ 1) สารของบริบทชุมชน พุ่มเรียงในภาวะการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร 2) ฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรม อันเป็นจุดแข็งของชุมชนคืออะไรมีอยู่และเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและ 3) ทั้ง 2 ประเด็น ข้างต้นส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและความสงบสุขของชุมชนอย่างไร

วิธีการดำเนินวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมด้วยเห็นว่า วิธีการนี้เป็นมรรควิธีสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อนหลากหลายของ พื้นที่ศึกษาในประเด็นที่ต้องการได้การดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ คือ ระยะก่อนทำวิจัย ระยะการทำวิจัย และการสรุปผลการวิจัย

ระยะก่อนทำวิจัยคือการศึกษาเบื้องต้น ด้วยการศึกษเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ศึกษาการเดินทางไปยังทุกหมู่บ้านของพื้นที่ศึกษาเพื่อสร้างความคุ้นเคยและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการพบปะผู้คนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในตำบล อำเภอชุมชนและผู้คน มีการสนทนาสังเกตและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ทั้งสัมภาษณ์เดี่ยวและสัมภาษณ์กลุ่ม ต่อจากนั้นนำข้อมูลจากทุกหมู่บ้านมาประมวลเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นกรอบคิดในการดำเนินงานในระยะของการวิจัย

ระยะของการทำวิจัยเริ่มด้วยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารเกี่ยวกับตำบล พุมเรียงและการเข้าไปสัมภาษณ์สัมพันธ์แบบหุ่นส่วนอย่างไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นจึงเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง เน้นการสัมภาษณ์แบบเล่า การสัมภาษณ์เปิดกว้างไม่จำกัดคำถาม เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทั้งสัมภาษณ์เดี่ยวและสัมภาษณ์กลุ่มกำหนดกลุ่ม สนทนากลุ่มละ 10 - 12 คนสำหรับกลุ่มที่จัดเวทีชุมชนเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการใช้แนวคิดชุมชนนิยม แนวคิดการพัฒนาชุมชน และทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการวิเคราะห์นำข้อมูลทั้งหมดมาจำแนกประเภท จัดหมวดหมู่ แยกข้อมูลเป็นส่วนย่อย มีการเชื่อมโยงสาระที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกันตามแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ควบคู่ไปด้วย ส่วนการสังเคราะห์ผู้วิจัยได้เลือกสรรและผสมผสานข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างกลมกลืนเพื่อให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ด้วยการหลอมรวมส่วนประกอบย่อยหรือถักทอส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้อยู่ภายใต้กรอบเนื้อหาที่กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ผลการวิจัย

ด้าน**บริบทชุมชน**ผลการวิจัย พบว่า สภาพทางกายภาพนั้นพุมเรียงเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอไชยา เป็น 1 ใน 3 ตำบลที่ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกสุดอันเป็นพื้นที่จดทะเลอ่าวไทย ด้านทิศตะวันตกจดพื้นที่ตำบลทุ่งและตำบลเสม็ด ทิศเหนือจดพื้นที่ตำบลตะกรบ และด้านทิศใต้จดพื้นที่ตำบลเสม็ดมีพื้นที่ประมาณ 70 ตารางกิโลเมตรหรือ

พุมเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม

43,750 ไร่ (รวมพื้นที่ในทะเล) พื้นที่ตำบลพุมเรียงแบ่งเป็น 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านล่าง หมู่ที่ 2 บ้านหัวเลน หมู่ที่ 3 บ้านเหนือ หมู่ที่ 4 บ้านเหนือน้ำ และหมู่ที่ 5 บ้านแหลมโพธิ์ พื้นที่ในทะเลอยู่ในหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 ลักษณะทางธรณีสัณฐานของพื้นที่ตำบลพุมเรียงเป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่ง พื้นที่ทั้งหมดส่วนหนึ่งเป็นหาดทรายและสันทราย ส่วนหนึ่งเป็นที่ราบลุ่มและพื้นที่ราบตะกอนริมลำน้ำ ด้านลักษณะภูมิอากาศตำบลพุมเรียงเป็นพื้นที่ที่ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ทำให้ฝนตกตลอดปีเฉลี่ยปีละประมาณ 140 วันตำบลพุมเรียงมีทรัพยากรสำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรสัตว์น้ำ ทรัพยากรสัตว์ป่า และทรัพยากรการท่องเที่ยว ทรัพยากรดังกล่าวในอดีตมีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่งสำหรับทรัพยากรป่าไม้มีแตกต่างกัน

ตามลักษณะของพื้นที่จำนวนประชากรของตำบลพุมเรียงในปี พ.ศ. 2559 ตำบลพุมเรียงมีประชากรทั้งสิ้น 7,783 คน เป็นประชากรชายจำนวน 3,805 คน ประชากรหญิงจำนวน 3,978 คน ประกอบด้วย กลุ่มชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม (Policy and Plan analysis Department, The office of Phumriang's Municipality, 2017) พุมเรียงนั้นมีประวัติศาสตร์มายาวนาน เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิวัฒนาการของเมืองไชยา เนื่องจากเป็นที่ส่วนหนึ่งของอำเภอไชยา โดยที่ในยุคหนึ่งประมาณช่วงพุทธศตวรรษที่ 14 มีหลักฐานที่แสดงว่าเมืองไชยาเป็นเมืองท่าสำคัญริมฝั่งทะเลอยู่ที่แหลมโพธิ์ หลักฐานสำคัญซึ่งพบจากการขุดค้นที่แหลมโพธิ์ คือ โบราณวัตถุอันเป็นสินค้าจากต่างถิ่นมากมาย พุมเรียงได้มีความสำคัญในฐานะเมืองท่าและศูนย์กลางการค้าและเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองมาโดยลำดับครั้นถึงปี พ.ศ. 2476 ระบบมณฑลเทศาภิบาลถูกยกเลิกโดยจัดแบ่งการปกครองออกเป็นภาค ภาคแบ่งออกเป็นจังหวัดในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการย้ายที่ว่าการอำเภอไชยาจากพุมเรียงไปตั้งใกล้สถานีรถไฟไชยา พุมเรียงซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของเมืองไชยามายาวนานและมีฐานะเป็นอำเภอพุมเรียง ต่อมาก็ถูกลดฐานะเป็นเพียงตำบลหนึ่งของอำเภอไชยา สังคมวัฒนธรรมของชาวพุมเรียงโดยทั่วไปมีลักษณะสำคัญ คือ แต่เดิมเป็นครอบครัวขยายทั้งสิ้น สังคมครอบครัวให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสชาวพุมเรียงทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ในอดีตมีความใกล้ชิดกับวัดและมีศรัทธาอย่างยิ่ง บุตรหลานจะได้รับการอบรมบ่มเพาะให้ใกล้ชิดกับศาสนา สังคมชาวพุมเรียงในอดีตจึงมีค่านิยมที่ดีงามและมีความสงบสุข แต่ภายหลังจากที่การพัฒนาประเทศให้ความสำคัญกับ

เศรษฐกิจทุนนิยมได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างขนานใหญ่ มีการรับเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตอย่างพุ่มเพื่อยทำให้ครอบครัวชาวพุ่มเรียงเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้คนของพุ่มเรียงอพยพไปทำมาหากินยังต่างถิ่นมากขึ้น ผู้ได้รับการศึกษามีประกอบอาชีพอยู่ตามเมืองใหญ่ ความเป็นญาติพี่น้องที่เคยผูกพันกันเหนียวแน่นความผูกพันกับท้องถิ่นกับศาสนากายกรรมยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีการมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันเหล่านี้ล้วนเสื่อมถอยลงอย่างเห็นได้ชัด (PinYo Pinyosirikul, Interview: 23th December 2015) เศรษฐกิจ/อาชีพของชุมชนพุ่มเรียงแต่เดิมก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2504) พุ่มเรียงเป็นชุมชนที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ/อาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรเป็นหลัก ครั้นถึงช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 - 3 ก็มิได้เปลี่ยนแปลงมากนัก อาชีพการเกษตรที่ชาวบ้านทำสืบต่อมาแต่เดิม คือ ทำนา การประมงชายฝั่ง การประมงน้ำจืด ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ การผลิตแบบยังชีพของพุ่มเรียงอันเป็นลักษณะของสังคมดั้งเดิม นอกจากมีผลผลิตด้านอาหารหลายชนิดแล้วยังผลิตงานหัตถกรรมเพื่อเป็นสินค้าใช้สอยในครัวเรือนและจำหน่ายด้วย ปัจจุบันอาชีพประมงถือเป็นอาชีพหลักประชาชนร้อยละ 90% ประกอบอาชีพประมง (Usin Sinmad, Interview: 2nd February 2017) การเมืองการปกครอง/โครงสร้างอำนาจของชุมชนพุ่มเรียงในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้จัดตั้งตำบลและหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 มีกำนันเป็นหัวหน้าของตำบลและผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้า ส่วนหมู่บ้านพุ่มเรียงขณะนั้นมี 2 ตำบล คือ ตำบลพุ่มเรียงและตำบลหัวเลน กำนันตำบลพุ่มเรียง คือ ขุนนิคมคามพิทักษ์ และกำนันตำบลหัวเลน คือ ขุนพิทักษ์มลายู ครั้นถึงปี พ.ศ. 2532 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลพุ่มเรียงและตำบลหัวเลนรวมกันจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มเรียง ขึ้นตรงกับอำเภอไชยาครั้นถึงปี พ.ศ. 2541 อำเภอไชยามีการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มเรียงได้ยกฐานะเป็นสุขาภิบาลพุ่มเรียง และพุ่มเรียงได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 การพึ่งตนเองของชุมชนพุ่มเรียงก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2504 ชุมชนพุ่มเรียงดำรงชีวิตด้วยวิธีการผลิตทางเกษตรที่พึ่งพาตนเองทั้งแรงงานและผลผลิต การทำนา ทำสวน ทำไร่ หาของป่าและการประมงเป็นกิจกรรมหลักของครอบครัว แต่ภายหลังจากปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมาถนนหนทางที่

พุ่มเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม

เชื่อมโยงไปยังตำบลพุ่มเรียงมีสภาพดีขึ้น อาชีพของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือ มุ่งลงทุนและผลิตเพื่อขายมากขึ้น การเลิกทำนาไปมุ่งทำสวนปาล์มน้ำมันการเปลี่ยนแปลงจากประมงพื้นบ้านเป็นประมงเพื่อการพาณิชย์ โครงสร้างพื้นฐานของชุมชนพุ่มเรียงนั้น การสาธารณสุขภาคในด้านคมนาคมซึ่งแต่เดิมใช้เส้นทางน้ำและทางลาหรือทางพลีเป็นหลัก หมดความสำคัญลงเมื่อการพัฒนาถนนเชื่อมต่อจากพุ่มเรียงไปยังภายนอกให้มีสภาพดีขึ้น ทำให้ชาวบ้านเปลี่ยนจากการใช้เรือ เกรียน ช้าง ม้า ฯลฯ มาเป็นจักรยาน จักรยานยนต์ และรถยนต์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 นอกจากนี้การสาธารณสุขภาคเกี่ยวกับ ไฟฟ้าก็ดี การประปาที่ดี การสื่อสารก็ดี ตำบลพุ่มเรียงได้พัฒนาให้ดีขึ้นตามลำดับ ในด้านสภาพชุมชนตำบลพุ่มเรียงนั้น จากการที่ลักษณะพื้นที่ของตำบลพุ่มเรียงเป็นที่ราบ ที่ราบลุ่ม และมีที่ดอน อีกทั้งมีลำคลองไหลผ่านหลายสาย สภาพดังกล่าว ทำให้การตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนสัมพันธ์อยู่กับสภาพพื้นที่คือกระจายตัวอยู่ใน 5 หมู่บ้านในปี พ.ศ. 2559 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 7,783 คน แต่เดิมชาวบ้านตำบลพุ่มเรียงประกอบอาชีพทำนา ทำการประมง หาของป่า และอื่น ๆ ในปัจจุบันมีการประกอบอาชีพหรือมีกิจการ ในลักษณะหน่วยธุรกิจมากขึ้น แต่ละหน่วยธุรกิจกระจายอยู่ทั้ง 5 หมู่บ้านมากขึ้นแตกต่างกัน บ้านล่างมีหน่วยธุรกิจมากที่สุดและบ้านเหนือน้ำมีน้อยที่สุด ส่วนสภาพปัญหาชุมชนตำบลพุ่มเรียงในปัจจุบันพบว่าประกอบด้วย 1) ปัญหาด้านสภาพกายภาพ เช่น บางพื้นที่น้ำกัดเซาะ ตลิ่งคูคลองแคบลง 2) ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน 3) ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง เช่น ถนนยังแคบทำให้การสัญจรไปมาไม่สะดวก 4) ปัญหาด้านการสาธารณสุขภาคและ สาธารณูปการปัจจุบัน บางพื้นที่ของตำบลพุ่มเรียงยังขาดแคลนไฟฟ้า น้ำประปายังมี บริการไม่ทั่วถึง 5) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและด้านนันทนาการ ปัญหานี้เห็นได้จากการขาดระบบบำบัดน้ำเสียความหลากหลายของสภาพแวดล้อมถูกทำลาย สำหรับปัญหาด้านนันทนาการ ปัจจุบันในเขตเทศบาลพุ่มเรียงยังไม่มีแหล่งนันทนาการที่ชัดเจนและ ยังไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ได้มาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน 6) ปัญหาของระบบเศรษฐกิจที่ใช้กลไกตลาดยังทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมและ 7) ปัญหาเกี่ยวกับระบบคิด ค่านิยม และการปรับตัว พุ่มเรียงบนพื้นฐานระบบทุนนิยม ทำให้สังคมพุ่มเรียงละทิ้งความคิดเห็นและค่านิยมเก่า ๆ อันดีงามทั้งค่านิยมเก่าและ ใหม่อยู่ในสภาพสุดโต่งที่เป็นคู่ตรงกันข้าม

สำหรับด้านฐานเศรษฐกิจผลการวิจัย พบว่า ทรัพยากรธรรมชาติของตำบลพุมเรียงอันเป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ พืช สัตว์เศรษฐกิจและอื่น ๆ ยังคงอยู่คู่ชุมชนพุมเรียง ชาวบ้านทั่วไปยังสามารถอาศัยและใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา เช่น ทรัพยากรป่าไม้และพืชสัตว์เศรษฐกิจที่ลดจำนวนลง ส่วนทรัพยากรบุคคลของตำบลพุมเรียงในปัจจุบัน ประชากรของตำบลพุมเรียงมีทั้งหมด 7,783 คนทั้งเป็นชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม อีกทั้งมีแรงงานรับจ้างที่มาจากภายนอก คือ ชาวภาคอีสาน และแรงงานต่างด้าวอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่ปรากฏจำนวนที่แน่นอน จำนวนประชากรดังกล่าวจำแนกตามอายุได้ 3 กลุ่มคือ 0 – 12 ปี จำนวน 1,262 คน กลุ่มอายุ 13 - 60 ปี จำนวน 5,444 คน และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,077 คน (Policy and Plan analysis Department, The office of Phumriang's Municipality, 2017) ภูมิปัญญาหรือศาสตร์ชาวบ้านของตำบลพุมเรียง ภูมิปัญญาชาวบ้านของพุมเรียงอาจจำแนกตามการใช้ประโยชน์ คือ ภูมิปัญญาเพื่อการยังชีพ เพื่อการพิทักษ์ชีวิตและและทรัพย์สิน เพื่อสร้างฐานะและอำนาจ เพื่อการจัดการสาธารณประโยชน์ และเพื่อการสร้างสรรค์พิเศษ ภูมิปัญญาดังกล่าวในปัจจุบันดำรงอยู่ใน 3 ลักษณะ คือ พันสมัย สมสมัย และควรต่อยอด (PinYo Pinyosirikul, Interview: 21th January 2016) ศาสตร์และเทคโนโลยีจากภายนอกพบว่า การนำเทคโนโลยีที่เป็นคุณซึ่งตำบลพุมเรียงรับเข้ามาใช้มีทั้งเทคโนโลยีที่ใช้ในบ้านเพื่อความสะดวกสบาย เทคโนโลยีเกษตร เทคโนโลยีการคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีการแพทย์ และการสาธารณสุข เทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีการอุตสาหกรรม ซึ่งใช้ในการประมง และการทอผ้า ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและให้ผลผลิตสูง ด้านศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นโทษนั้นพบว่า ศาสตร์ที่อาจจะเป็นโทษซึ่งชาวพุมเรียงรับเข้ามาใช้เช่นเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรโดยเฉพาะการรับเข้ามาเพื่อช่วยในการเพิ่มผลผลิตเพื่อการค้า อาทิ การมุ่งปลูกพืชเชิงเดี่ยว การใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบศัตรูพืช เป็นต้น เหล่านี้ล้วนส่งผลอันเป็นโทษทำให้พืชพื้นเมืองสูญพันธุ์ไป สภาพของดินขาดความสมบูรณ์ลง ต้องลงทุนสูง มีการตกค้างของสารเคมี ซึ่งเป็นอันตรายต่อคนสัตว์และสิ่งแวดล้อม ส่วนศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นปัจจัยเสี่ยง พบว่า การใช้พาหนะเครื่องมือสื่อสารเครื่องใช้ต่าง ๆ มาใช้ในครอบครัว การบำบัดรักษาโรคมักใช้เจ็บด้วยการแพทย์

พุ่มเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม

แผนปัจจุบันและการแพทย์พื้นบ้านที่มีได้มีการควบคุมอย่างดี สภาพที่ว่านี้แม้จะมีความจำเป็นและเหมาะสมกับภาวะสังคมปัจจุบัน แต่ในสภาพที่เป็นจริงมีความเสี่ยงสูงเกี่ยวกับความปลอดภัยต่อชีวิตและบางที่ไม่คุ้มกับการที่ต้องลงทุนจำนวนมาก (Suchat Sealee, Interview: 31th January 2017) ในส่วนของสุขภาพของผู้คนและชุมชนพุ่มเรียงนั้น แม้การแพทย์สมัยใหม่เจริญก้าวหน้าไปมากแต่ข้อมูลการเจ็บป่วยและการตายด้วยโรคต่าง ๆ ก็มีไม่น้อย โรคภัยไข้เจ็บบางอย่างที่ชาวพุ่มเรียงผจญอยู่อันเนื่องมาจากภาวะโภชนาการ เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิต โรคอ้วน เป็นต้น ก็ยังคงคาบคองอยู่ต่อไป ส่วนปัจจัยและข้อจำกัดเกี่ยวกับการขยายฐานเศรษฐกิจของชุมชนพุ่มเรียง พบว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยและข้อจำกัดเกี่ยวกับการขยายฐานเศรษฐกิจชุมชนตำบลพุ่มเรียงครอบคลุมถึง 3 ประเด็น คือ ปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับการคมนาคม การสาธารณสุขโรคและการสาธารณสุข อำนาจและฐานอำนาจที่เกี่ยวข้องกับบารมีที่เกิดจากการเป็นคนดี แหล่งอบายมุข และสิ่งเสพติด

ด้านทุนทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า แหล่งและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในอดีตก่อนที่ชุมชนพุ่มเรียงจะมีระบบโรงเรียนเช่นปัจจุบัน คือ วัด ครอบครัว และชุมชนทั้ง 3 แหล่งบูรณาการอยู่อย่างเหนียวแน่น ในการเรียนรู้หนังสือ งานช่าง หมอยา โหราศาสตร์ งานอาชีพ กิริยามารยาท ความประพฤติ คุณธรรมจริยธรรม และอื่น ๆ วัฒนธรรมการเรียนรู้มี 3 ลักษณะ คือ สุตมยปัญญาเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการฟัง การดู การพูด และการอ่าน จินตามยปัญญาเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดไตร่ตรองพิจารณาหาเหตุผล วิเคราะห์สังเคราะห์จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และภาวนามยปัญญาเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ โดยลงมือทำการเรียนรู้ทั้ง 3 แบบดำเนินอยู่ในชุมชนแต่ผลจากการที่ชุมชนพุ่มเรียงเข้าสู่วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ซึ่งมุ่งเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ทำให้ผู้คนในชุมชนพุ่มเรียงละเลยความรู้ท้องถิ่นแต่เดิม โดยมิได้เรียนรู้ให้มีความรู้อย่างถ่องแท้ ผลที่ตามมา คือ เป็นการเรียนรู้ที่ต้องลงทุนสูงทำให้เกิดหนี้สินต่าง ๆ ประสบการณ์ขาดทุน (Sa-ad Laman, Interview: 17th January 2017) ซึ่งหากย้อนไปพิจารณาที่วัฒนธรรมการเรียนรู้จะเห็นได้ว่า ชุมชนยังเน้นลักษณะของการเรียนรู้สุตมยปัญญามากกว่าจินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา ส่วนวัฒนธรรมการทำงานของผู้คนพบว่า วัฒนธรรมการทำงานแบบจารีตนิยมของชุมชนพุ่มเรียงนั้นเป็นการทำงานที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ คือ ประมงพื้นบ้าน เลี้ยงสัตว์ ส่วนการทำงานแบบจารีตนิยมหรือการทำงานที่ยึดถือ วิธีคิดของตนเป็นหลัก เช่น วิธีคิดของหัวหน้า

ครอบครัวผู้อาวุโสหรือผู้นำชุมชนจึงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลหรืออัตตานิยม ซึ่งผู้คนในชุมชนอาจจะยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ามีแบบอย่างซึ่งทำแล้วเกิดผลดีหรือไม่ การทำงานแบบนี้ในอดีตจึงมีน้อยกว่าแบบจารีตนิยม สำหรับการทำงานแบบอำนาจนิยม แต่เดิมเป็นลักษณะของอำนาจที่เกิดจากระบบอุปถัมภ์ โดยที่ผู้อุปถัมภ์เป็นผู้ที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ได้รับการอุปถัมภ์จึงเป็นลักษณะการพึ่งพาอาศัยที่ฝ่ายอุปถัมภ์เป็นผู้ให้ส่วนผู้รับการอุปถัมภ์ตอบแทนด้วยการใช้แรงงานการบริการต่าง ๆ และความจงรักภักดีจึงเป็นวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างมีผลตอบแทน ลักษณะดังกล่าวนี้ยังคงมีอยู่ในชุมชนมุขเรียงปัจจุบันแต่ก็ย่อหย่อนลงมาก เนื่องจากบริบทของสังคมมุขเรียงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนวัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคพบว่าชาวบ้านตำบลมุขเรียงมีวัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคบนฐานของบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยสาระการผลิตและการบริโภคขึ้นอยู่กับจารีตวัตรกรรมและจุดอ่อนจุดแข็งซึ่งแต่เดิมการผลิตและการบริโภคของชุมชนมุขเรียงสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ตั้งหลักแหล่งและทรัพยากรธรรมชาติ ชาวบ้านที่ตั้งหลักแหล่งบริเวณลำคลองและชายฝั่งทะเลมักหาเลี้ยงชีพด้วยการทำการประมง ความรู้ที่ใช้เพื่อการผลิตเป็นชุดความรู้ที่สืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นต่อเนื่องมายาวนาน เป็นระบบการผลิตเพื่อยังชีพในครัวเรือนและชุมชนแรงงานในการผลิตใช้แรงงานคนและแรงงานสัตว์เป็นหลัก ไม่เน้นการจ้างงานแต่เน้นการขอแรงผลผลิตที่ได้ ไม่เน้นการซื้อขาย ไม่คำนึงถึงกำไรและขาดทุน หากมีเหลือเฟือก็แลกเปลี่ยนใช้ทำบุญหรือให้ผู้อื่นหยิบยืมไปใช้ประโยชน์ ต่อมาวัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงตามบริบทและสภาพแวดล้อม คือ เปลี่ยนจากการผลิตและการบริโภคแบบจารีตมาเป็นแบบทันสมัยโดยใช้นวัตกรรมต่าง ๆ มากมายทำให้การลงทุนเพื่อการผลิตเพิ่มขึ้น ผลผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าระบบการผลิตตามแบบเดิมของชาวมุขเรียงจึงลดน้อยลง ด้านจิตสำนึกต่อท้องถิ่นและจิตสาธารณะของผู้คน พบว่าผู้คนของชุมชนมุขเรียงแต่เดิมมีศรัทธา ฉันทะ และอดทนต่อความเป็นมุขเรียงสูง เนื่องจากมีรากฐานสำคัญที่ชุมชนเป็นเครื่องรองรับประวัติศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมซึ่งชาวมุขเรียงต่างเรียนรู้และตระหนักเป็นอย่างดีถึงรากเหง้าของตน โดยมีครอบครัว วัด และชุมชนหล่อหลอม แต่ในปัจจุบันสิ่งที่ว่านี้มีความหมายต่อผู้คนน้อยลง ความรักความผูกพันความภาคภูมิใจที่เคยมีเปลี่ยนแปลงไปติดยึดกับค่านิยมใหม่คือ

ความเจริญทางวัตถุและโภคทรัพย์ ระบบคุณค่าอันเกิดจากความเป็นชาวพุ่มเรียงแบบเก่าที่สืบทอดกันมายาวนานค่อยเลือนหายไปหรือกลมกลืนไปกับบริบทของปัจจุบัน ผลที่ตามมาคือ ทำให้จิตสำนึกต่อท้องถิ่นและจิตสาธารณะของผู้คนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการช่วยเหลือเกื้อกูลและการให้ความร่วมมือกับงานส่วนรวมมีน้อยลง (PinYo Pinyosirikul, Interview: 21th January 2016) ส่วนจริยธรรมและธรรมาภิบาลของชุมชนพุ่มเรียงพบว่า ในปัจจุบันเมื่อชุมชนเปลี่ยนแปลงเติบโตหรือขยายตัวกว้างขวางขึ้น การปลูกฝังจริยธรรมและธรรมาภิบาลตามแบบเดิมมีบทบาทน้อยลง การมีจริยธรรมและธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องอยู่กับกฎหมาย กฎเกณฑ์ วินัย และกติกาเกี่ยวข้องอยู่กับธรรมานุเคราะห์หรือธรรมาธิปไตยและเกี่ยวข้องกับวัตถุนิยมและจิตนิยม ทำให้ชุมชนพุ่มเรียงในสมัยนี้ตกอยู่ในภาวะที่ย่อหย่อนหลงลืมคุณค่าทางจริยธรรมและธรรมาภิบาลโดยไม่เล็งเห็นความแตกต่างระหว่างทางเลือกที่ถูกต้องกับทางเลือกที่ผิด ในด้านวิถีและพลังวัฒนธรรมเชิงรูปลักษณ์และจิตลักษณ์ ซึ่งแต่เดิมในอดีตชาวชุมชนพุ่มเรียงจะมีมาก ในปัจจุบันสิ่งดังกล่าวผู้คนรุ่นใหม่ให้ความสนใจศึกษาและสืบต่อด้วยการอนุรักษ์อย่างจริงจังน้อยลง บ้างก็ปรับเปลี่ยนและนำค่านิยมใหม่เข้ามาใช้ จึงเป็นไปได้ว่ารูปลักษณ์และจิตลักษณ์อันแสดงถึงความดีงามและจิตลักษณ์ของผู้คนดังกล่าวอาจจะไร้ความหมายโดยสิ้นเชิงก็เป็นได้

สำหรับด้านการพัฒนาและความสงบสุขของชุมชนพุ่มเรียงบนฐานของบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมนั้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนพุ่มเรียงได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์อย่างทั่วถึง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและทุนทางวัฒนธรรมชุมชนถูกผลักดันให้ต้องปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจทุนนิยม วิธีการผลิตเพื่อยังชีพโดยอิสระถูกแทนที่ด้วยการผลิตเพื่อขายได้ ทำให้ชาวพุ่มเรียงไม่น้อยสูญเสียฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรม สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ตกอยู่ในวังวนของวิถีชีวิตที่พุ่มเพียงมีหนี้สินพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันในหมู่ของชาวบ้าน ด้วยวิถีชีวิตที่เรียบง่ายน้อยลงทุนทางวัฒนธรรมที่สั่งสมมายาวนานซึ่งเคยเป็นหลักในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ถูกลดทอนลงอย่างเห็นได้ชัดพร้อม ๆ กับการที่ทรัพยากรธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในส่วนของทรัพยากรบุคคลต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ มากขึ้นแม้จะมีปัจจัย

พื้นฐานที่สำคัญต่อการขยายฐานทางเศรษฐกิจดีขึ้นแต่ได้ทำให้ชุมชนแบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงเป็นเศรษฐกิจทุนที่ส่งผลกระทบต่อการทำลายสภาพธรรมชาติแวดล้อมอันเป็นสาเหตุให้เกิดมลพิษต่าง ๆ รวมทั้งความสัมพันธ์อันดีงามแบบเก่าภายในชุมชนถูกทำลายลงด้วย นอกจากนี้การที่อำนาจและฐานอำนาจยังคงถูกครอบงำจากอำนาจภายนอก คือ อำนาจรัฐข้าราชการนายทุนและอำนาจทางการเมืองโดยที่กลุ่มอำนาจเหล่านี้ประสานประโยชน์กันในลักษณะเครือข่ายการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงยังคงอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ของอำนาจดังกล่าวทำให้ทรัพยากรในพื้นที่ยังคงถูกทำลายอย่างต่อเนื่องในขณะที่การกระจายอำนาจที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลที่แท้จริงนั้นยังคงเป็นไปอย่างหลวม ๆ ความเป็นประชาสังคมที่ประสานกันระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนจึงยังไม่สามารถทำให้เป็นเนื้อเดียวกันได้ นอกจากนี้แหล่งอบายมุขและสิ่งเสพติดในชุมชนก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนอ่อนแอลง สรุปลงได้ว่ายังคงเป็นไปได้ยากที่การพัฒนาชุมชนพุ่มเรียงบนฐานของบริบท ชุมชนฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรมจะสามารถทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้และเป็นชุมชนที่มีความสุขสงบอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามแท้ที่จริงแล้วข้อสรุปของการพัฒนาที่เข้มแข็งและมั่นคงอยู่ที่ชุมชนนั่นเอง ผู้คนในชุมชนจะต้องมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างมั่นคง คือ ไม่หวาดกลัวโดยยอมตกอยู่ใต้กระแสโลกาภิวัตน์และระบบเศรษฐกิจทุนนิยมสมัยใหม่อย่างไม่มีลิมิตลิมิตา มีความภาคภูมิใจต่อความเป็นชุมชนต่อฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนว่าเป็นทุนที่มีคุณค่าต่อความอยู่รอดและความสงบสุขของชุมชนซึ่งจะต้องดำรงรักษาไว้ต้องมีจิตสำนึกร่วมในการรวมกลุ่มเพื่อเป็นพลังที่เข้มแข็งเพื่อต่อต้านสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาและความสงบสุขที่เกิดขึ้นกับชุมชนซึ่งอาจจะมาจากภายในหรือภายนอกชุมชน และต้องมีจิตสำนึกร่วมในความมุ่งมั่นที่จะฟื้นฟูและเอาจริงต่อการเรียนรู้ปัญหาและหาทางแก้ปัญหาโดยมุ่งพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งพาผู้อื่นไม่เช่นนั้นชุมชนจะไม่สามารถพัฒนาและมีความสุขอย่างยั่งยืนได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพุ่มเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม โดยงานวิจัยนี้มุ่งหาคำตอบจากคำถาม 3 ประเด็นใหญ่คือ 1) สาธารณของบริบทชุมชน พุ่มเรียงในภาวะการณเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร 2) ฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรม เป็นอย่างไร และ 3) ทั้ง 2 ประเด็นข้างต้นส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและความสงบสุขของชุมชนอย่างไร สรุปได้ว่า

1. บริบทชุมชนของตำบลพุ่มเรียงซึ่งครอบคลุมในเรื่องของสภาพทางกายภาพ ประชากรกลุ่ม/องค์กรทางสังคม ประวัติศาสตร์สังคม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ/อาชีพ การเมืองการปกครอง/โครงสร้างอำนาจการพึ่งตนเองสภาพชุมชนโครงสร้างพื้นฐานและสภาพปัญหาของชุมชนพุ่มเรียงแต่เดิมสภาพต่าง ๆ ทั้งหมดล้วนยังความอุดมสมบูรณ์และเต็มไปด้วยความดีงาม ปราศจากปัญหาต่าง ๆ ปัจจุบันชุมชนตกอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ หรือการพัฒนาในระบบทุนนิยมทำให้ผู้คนในชุมชนละทิ้งรากเหง้าของตัวเองทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติ เชื้อชีพปัจเจกชนในทางเห็นแก่ตัว เชื้อชีพเงินและอำนาจ กลุ่มหลง การบริโภค ชิงดีชิงเด่น ปฏิบัติไม่มีขอบเขตของระเบียบหรือกฎหมายที่แน่นอนกับ คนทุกกลุ่ม ระบบเครือข่ายในชุมชนอ่อนแอจนถูกรอบงำจากเครือข่ายจากภายในและ ภายนอกที่ผูกโยงกับผลประโยชน์ เปิดเสรีให้คนอื่นเข้ามาครอบงำโดยที่ชุมชนไม่มีความพร้อม ไม่มีความรู้และความเข้มแข็งพอทำให้สภาพชุมชนเปลี่ยนไป ผู้คนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และเต็มไปด้วยสารพัดปัญหาในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chuan Petkaew; et al. (2012) ศึกษาเรื่องฐานเศรษฐกิจและทุนทางสังคมของอำเภอไชยา พบว่าไชยาเป็น ชุมชนที่มีความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่องมาถึงสมัยแรกเริ่ม ประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบลุ่ม มีลำคลองหลายสายไหลผ่านประชารมมีทั้งชาวไทย ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยมุสลิม แต่เดิมครอบครัวเป็นครอบครัวขยายปัจจุบันมี แนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีวัฒนธรรมที่บูรณาการมาจากปัจจัยภูมิศาสตร์อาชีพ การเกษตรค่านิยมและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม วัด มัสยิด และศาลเจ้ายังคงมี ความสำคัญต่อชุมชน ชาวไชยามีความเชื่อแบบเก่าและภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ที่ฝังแน่นและ ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ลูกหลานคลอนด้วย

การพัฒนาแบบใหม่ระบบอุปถัมภ์ยังคงอยู่อย่างเหนียวแน่น มีวิถีชีวิตค่อนข้างเรียบง่าย ด้านเศรษฐกิจ/อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพทำนาที่เคยเป็นอาชีพหลักทำกันน้อยลง ด้านการเมืองการปกครอง/โครงสร้างอำนาจประกอบด้วยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีระบบอุปถัมภ์สืบต่อมายาวนานแต่เดิมอำนาจของผู้ปกครองเกิดจากการมีของควมดีแต่ปัจจุบันระบบอุปถัมภ์เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์และการตกเป็นเครือข่ายอำนาจทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ด้านการพึ่งตนเองแต่เดิมมีสูงโดยอาศัยการผลิตแบบเศรษฐกิจชุมชนแต่ปัจจุบันถูกรอบงำด้วยเศรษฐกิจทุนนิยมจึงพึ่งตนเองได้น้อยลง สำหรับโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมการสาธารณสุขโรคและการสาธารณสุข แม้จะได้รับการพัฒนาตามลำดับแต่ก็ยังคงต้องปรับปรุงพัฒนาอีกต่อไป นอกจากนี้ชุมชนยังมีปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาทั่วไปและปัญหาวิกฤต แต่แตกต่างกับผลการศึกษาของ Sakorn Rakkumrung; et al. (2010) ศึกษาเรื่องฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมชุมชนอำเภอชัยบุรีจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าอำเภอชัยบุรีในภาวะการเปลี่ยนแปลงเป็นอำเภอหนึ่งใน 19 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในอดีต การเริ่มต้นของชุมชนมีการตั้งถิ่นฐานที่บ้านโตรมสร้างบ้านเรือนแบบใต้ถุนสูงผู้คนส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุง มีอาชีพทำนาเลี้ยงหมูและคราหวานตอนหมู ยึดหลักประเพณีความเชื่อและศาสนาในการปรับตัว ความเป็นอยู่ในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน ในชุมชนปัจจุบันปรับตัวตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำให้มีการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมเศรษฐกิจการเมืองการปกครองรวมทั้งการรับวัฒนธรรมภายนอกชุมชน

2. ฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมแต่เดิมชุมชนมุขเรียงเป็นชุมชนที่มีศักยภาพและพลังโดยมีฐานเศรษฐกิจและทุนวัฒนธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในภาวะปัจจุบัน แม้ทั้งฐานและทุนดังกล่าวถูกสั่นคลอนและเปลี่ยนแปลงไปมากแต่ทรัพยากรบุคคลทรัพยากรธรรมชาติศาสตร์และเทคโนโลยีจากภายนอก สุขภาวะของผู้คนและชุมชนรวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขยายฐานเศรษฐกิจล้วนยังเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและทุนทางวัฒนธรรมคือวัฒนธรรม/กระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมการทำงาน วัฒนธรรม การผลิตและการบริโภค จิตสำนึกต่อท้องถิ่นและจิตสาธารณะจริยธรรมและธรรมาภิบาล รวมถึงวิถีและพลังเชิงรูปลักษณ์และจิตลักษณ์ของผู้คนและ

พุ่มเรียง : บริบทชุมชน ฐานเศรษฐกิจ และทุนทางวัฒนธรรม

ชุมชนยังคงเป็นทุนที่มีนัยของความเข้มแข็งของชุมชนที่ชัดเจนแม้ว่าจะมีความจิตจางไปบ้างตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แตกต่างกับผลการศึกษาของ Kanokwan Kaewkaosaba and Audchara Bunruang (2012) ศึกษาเรื่องฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า อำเภอพระแสงเคยเป็นพื้นที่ป่าไม้ขนาดใหญ่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินเหนียว ภายหลังมีการบุกรุกป่าทำให้ดินที่เคยอุดมสมบูรณ์เสื่อมโทรมลงเนื่องจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยเครื่องมือที่ทันสมัยในด้านการเพาะปลูก พืชเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่มีการใช้พันธุ์ปาล์มปลอมที่อาจส่งผลกระทบต่อให้ผลผลิตต่ำในระยะยาว ด้านสุขภาพของผู้คนมีโรคทางเดินหายใจเป็นปัญหาสุขภาพที่ต้องรับการแก้ไขโดยด่วน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเสี่ยงจากการใช้สารเคมีในการเกษตรที่ต่อเนื่องมายาวนานอีกทั้งในอำเภอพระแสงมีโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับน้ำมันถึง 8 แห่ง สถานบริการน้ำมันอีก 3 แห่งจึงมีปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดมลพิษทางอากาศสูง

3. แม้ว่าชุมชนพุ่มเรียงจะมีบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งมาแต่เดิมทำให้ชุมชนพุ่มเรียงมีการพัฒนาและมีความสุขเรื่อยมาแต่อดีต แต่เมื่อแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีหลายทศวรรษได้ให้ความสำคัญกับวิถีและกฎกติกาของโลกตะวันตกไม่ค่อยสนใจหรือทำความเข้าใจให้รู้จริงในรากเหง้าของตัวเอง และวิถีของโลกตะวันออกจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาและคุณภาพรวมของประเทศ ชุมชนพุ่มเรียงเองก็ไม่เว้นล้วนได้ผลกระทบดังกล่าวไปด้วยสภาพต่าง ๆ ที่ตกอยู่ในระบบทุนนิยมล้วนปรากฏขึ้นในชุมชนอย่างกว้างขวาง เช่น การยึดถือเงินเป็นที่ตั้งจนเกิดเป็นความเห็นแก่ตัวทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็งต่างคนต่างอยู่ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างกว้างขวางด้านการศึกษาและวัฒนธรรมก็ลุ่มหลงนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ โดยขาดความรู้ว่าเหมาะสมหรือไม่ เหมาะแก่บริบทหรือสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของตนเองมากนักน้อยเพียงใด เป็นต้น ดังนั้นการที่จะพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตหรือวัฒนธรรมความเป็นอยู่ให้ลดลงจากการถูกรอบงำของทุนนิยม/บริโภคนิยมเพื่อการมีความสุขของชุมชนยังมีู่ทางที่อาจจะเป็นไปได้ โดยชุมชนจะต้องค้นหาให้ได้ว่าตัวเองมีดีอะไรบ้าง มีจุดแข็งอะไรบ้าง แล้วใช้พลังเหล่านั้นในการปรับเปลี่ยนวิถีโดยจะต้องสัมพันธ์กับทุนนิยม มิใช่แยกขาดออกจากกัน พร้อมกันนั้นจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีใหม่

ไปสู่สภาพที่สมควรจะเป็นไปได้จริงตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งการดำเนินการเช่นที่ว่านี้จะต้องอาศัยความร่วมมือกันของผู้คนและชุมชนในการที่จะต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนร่วมกันโดยตั้งอยู่บนฐานการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองให้ได้อย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความสุขบนพื้นฐานของบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Kornchulee Sungkaew and Gamrai Prakobchart (2009 - 2010) ซึ่งศึกษาฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมอำเภอตอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัจจุบันวัฒนธรรมชุมชนของอำเภอตอนสักอ่อนแอ การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากครอบครัวและจากชุมชนลดน้อยลง ความสัมพันธ์แบบเครือญาติและความเชื่อเลือนหาย ชุมชนตอบรับวัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคของต่างชาติเข้ามาโดยขาดการเรียนรู้ตนเอง เรียนรู้โลก เพื่อเชื่อมโยงความรู้และนำไปสู่การปฏิบัติ การมีจิตสำนึกต่อตนเองและส่วนรวมมักเกี่ยวข้องโดยใช้เงินเป็นตัวตั้ง ส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปโดยตั้งหน้าตั้งตาหาเงินเพื่อสนองความต้องการประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม นำไปสู่การล้างผลาญทรัพยากรกระทบต่อการทำมาหากินและประสบกับภาวะความยากจนและหนี้สิน ในอนาคตหากชุมชนยังไม่คิดที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเองและรู้จักคิดวิเคราะห์ที่ปรับเปลี่ยนความมั่นคงเข้มแข็งของชุมชนคงจะเกิดได้ยากแต่หากมีการปลูกให้ชุมชนมีจิตสำนึกรับรู้ในวัฒนธรรมของตนและเศรษฐกิจชุมชนก็จะเป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญอย่างยิ่ง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นฐานของชุมชนตำบลพุมเรียงในมิติต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปสู่การศึกษาในระดับลึก อีกทั้งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากระดับล่างไปสู่ระดับบนซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน กล่าวคือ ชุมชนจะมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้ศักยภาพของชุมชนซึ่งเกิดจากการมีฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมของตนเองที่เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนและประเทศชาติต่อไปเพราะแท้จริงแล้วรากฐานของการพัฒนาประเทศชาติที่แท้จริงแล้วย่อมเกิดจากฐานล่างที่เข้มแข็งคือ ชุมชนแม้ว่าแต่เดิมชุมชนพุมเรียงจะเป็นชุมชนที่มีฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งแต่ด้วยวิถีแห่งทุนนิยมที่แผ่กระจายเข้ามาทำให้ลักษณะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพแบบใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมเปลี่ยนไป ชาวบ้านเน้นการปลูกพืชเศรษฐกิจที่เหมือนกัน การใช้สารเคมีเป็นระยะ ๆ รวมทั้งการบุกรุกทำนาทุ่งของนายทุนนอกพื้นที่เป็นต้น ทำให้ชุมชนต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ อยู่ถึงปัจจุบัน จึงเป็นการสมควรที่ประชาชนจะหันมาเรียนรู้บริบทชุมชนพุมเรียงให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เทศบาลตำบลในพื้นที่ควรมีการประสานงานในการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ตำบลพุ่มเรียงตามสภาพของบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งบนพื้นฐานของบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สร้างเครือข่ายในการทำงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวางแผนร่วมดำเนินงานร่วมติดตามและประเมินผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและพัฒนาพร้อมทั้งสร้างความสุขบนพื้นฐานของบริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยแบบเน้นปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้บริบทชุมชนฐานเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐาน เน้นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นจุดอ่อนของชุมชนรวมทั้งการพัฒนาในด้านที่เป็นจุดแข็งโดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนในด้านการพึ่งตนเองอันจะเป็นแนวทางทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

References

- Akawit NA Talang. (2001). *South's Folk Wisdom* (2nd ed). Bangkok: Amarin Printing and Publishing. (In Thai)
- Chuan Petkeaw and Groups. (2013). *Economic Base and social capital of Chaiya district Suratthani Province*. Bangkok: Pappim. (In Thai)
- Foundation of Thai Cultural's Encyclopedia. (1999). *Encyclopedia of Thai Culture in South volume 11*. Bangkok: Siam Press Management Limited Company. (In Thai)

- Janjira Kuaduang. (2005). *Conservation of Phumreang Old Urban Community, Suratthani Province*. Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Community Planning Department of Urban and Regional Planning Faculty of Architecture. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Kanokwan Keawsaba and Ajchara Boonriang. (2011). *Economic Base and cultural capital of Praseang district Suratthani Province*. Report of perfect research. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Kornchulee Sungkaew and Gamrai Prakobchart. (2009 - 2010). Economic Base and cultural capital of Donsak district Suratthani Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Suratthani Rajabhat University*. 2(1), 70-75. (In Thai)
- Sakorn Rakbamrung and Groups. (2010). *Economic Base and cultural capital of community in Praseang district Suratthani Province*. Report of perfect research. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Somchat Phiutongngam and Groups. (2017). *Phumriang: Community's context Economic Base and cultural capital of community*. Report of perfect research. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Suthivong Pongpiboon. (1999). "Folk Wisdom in South". In *South Culture's Encyclopedia Volum 12*. Bangkok: Foundation of South Cultural Encyclopedia Thai Commercial Bank. (In Thai)
- _____. (2009). *Economic Base and Cultural Capital*. Copy Document. Disclaimers Personnel. (In Thai)

Interviews

PinYo Pinyosirikul (Interviewee) Somchat Phiutongng (Interviewer).

at home, Phumriang sub-district, chaiya district, Suratthani province.

On 23th December 2015.

PinYo Pinyosirikul (Interviewee) Somchat Phiutongng (Interviewer). at home,

Phumriang sub-district, chaiya district, Suratthani province.

On 21th January 2017.

Sa-ad Laman (Interviewee) Ampawan Nupra-in (Interviewer). at home, Phumriang

sub-district, chaiya district, Suratthani province. On 17th January 2017.

Suchat Sealee (Interviewee) Ampawan Nupra-in (Interviewer). at Municipol

district office, Phumriang sub-district, chaiya district, Suratthani

province. On 31th January 2017.

Usin Sinmad (Interviewee) Nitat Maijui (Interviewer). at Municipol

district office, Phumriang sub-district, chaiya district, Suratthani

province. On 2nd February 2017.